

GENER,
1985

Nº 34

I^a FIRA DEL FANG A MARRATXI

Número Especial

Sr. Director:

Esser mallorquí, parlar mallorquí, conèixer i estimar Mallorca, segueix essent castigat; a altres llocs el fet equivalent és considerat un valor positiu.

El dissabte se celebraren les proves per cobrir onze places de metge per als Centres de Salut que prest començaren a funcionar (sí, "Centre de Salut de la Seguretat Social" és el que diu el rètol de l'entrada).

Una gran majoria de metges que es presentaven acabaven d'arribar a la nostra illa de diversos punts de la Península per tornar partir després de les proves als seus llocs d'origen esperant saber els resultats. Resultats que els proporcionaran la majoria de places (potser totes) perquè sols venen els que tenen alts barems.

Mentre a Mallorca el nombre de metges en atur és de més de 300 (la qual cosa els suposa un pobre barem degut a la seva condició d'aturat), sense possibilitats reals davant el seu oponent peninsular.

Altres Comunitats Autònomes ja han solucionat aquest greu problema restringint les places als residents de la pròpia Comunitat. Fins i tot per a l'adjudicació d'algunes places (d'altres professions) es dona preferència als residents a la barriada si es crea la plaça per una comunitat determinada.

Demanam que s'apliquin les mateixes mesures que a altres Comunitats, i sobretot tenint en compte el fet lingüístic, que fa que el metge peninsular acabi (o més aviat comenci) marginant el pacient insular dins ca seva. Mentre que si es donava preferència als metges d'aquí a poc a poc aniria minvant l'atur mèdic a les Illes, i possibilitaria proporcionar als pacients una assistència partint de l'idiosincràcia illenca.

Els atributs de l'Assistència Primària (segons el text de l'UNED de Salut Pública), se poden resumir:

-Constituye la puerta de entrada o el primer contacto del individuo con el sistema sanitario.

-Actua de tamiz del sistema sanitario.

-Como nivel asistencial, debe estar integrado en un sistema de regionalización de servicios sanitarios, y estar coordinado con sus niveles superiores.

-Desarrolla tanto funciones de promoción de la salud como asistencia, brindando una atención integral al individuo y a la comunidad.

-Están organizados para atender a una población definida a la que dedica una atención continua.

-Realiza acciones de educación y orientación sanitarias de la comunidad.

-Contempla medios y acciones tendentes a mover las barreras de orden cultura, económico y social que limitan la facilidad de la población a los servicios de la salud.

-Incorpora acciones que promueven y estimulan la participación de la comunidad.

-Desarrolla actividades que también forma parte del desarrollo social, sin ser acciones sanitarias exclusivamente".

Sols demanam justícia. El nostre Govern Autònom ni es planteja aquets fets, i quan se li demanen responsabilitats diu "que, no té competències". Qui els ha de sol·licitar doncs?

De moment el metge mallorquí és discriminat, humiliat (culturalment i lingüística) a dins ca seva, al temps que també es potencia i es possibilita que ho sigui el pacient, el malalt mallorquí.

Són cada vegada més els metges que obtenen places aquí, a Mallorca, que desconeixen la nostra llengua, els nostres costums, la nostra manera d'ésser. Meravel·lós!. Així tenim el cas que els malalts són els qui s'han d'adaptar al metge i no el contrari. Hi podria haver l'esperança que n'apreguessim de parlar

com nosaltres, d'ésser com nosaltres; però no en coneixem cap cas. Passats uns anys es diran "MALLORQUINES COMO EL QUE MAS"; aquest invent de mallorquí qui no sap el mallorquí ve a ser como una truita sense ous. A què jugam?, a trepitjar els metges mallorquins? a trpitjar el fet mallorquí?.

Tenim fama de pacífics i ho som; però estam cansats de què ens facin sa massa i es cullerot. Mereixem ésser respectats, volèm ésser respectats, tenim dret a ser respectats i ho exigim.

No volèm (i pareix que n'hi ha d'interessats que així sigui) ésser uns estranys a ca nostra.

Melsion Puigserver i Canyelles, més signatures de metges i de membres de la CENC (Comissió per l'Ensenyament i Normalització del Català).

Al meu poble, senyors, arribà un dia la democràcia. O almenys hi comparegueren tots els símbols de la nova democràcia. Punt.

No obstant, per mi, la democràcia no és un domàs per a lluir en els balcons de l'Ajuntament. Ha de presumir de posseir els mitjans necessaris per ésser el vehicle de la sobirania del poble i el terreny de cultiu de la justícia i de la cultura.

La democràcia és una paraula fal·lenciosa en mans de "polítics-pallaso" si no va acompanyada dels mecanismes participatius, de l'eficàcia de govern i de la transparència i obertura de totes les institucions cap a la gent. La política ha de jugar la democràcia i no la democràcia ésser el joc de moda del polítics de sempre, de les cares i mans brutes de sempre.

I no ens enganyem-no cal cercar-la en el goig aparent de les manifestacions folkloriques, ni en les places plenes de gent que suporta les promeses o el triomfalisme electoralistes, ni en les dades dels pressupost. No hi és, encara.

Les fites que ens aconduiran vers una democràcia realment popular seran aquelles que assenyalin la marxa de l'esperit col·lectiu per les coses de TOTS, això és, el govern municipal. I les reivindicacions que la gent, al meu poble, planteja al "parlament popular"- el cafè, la botiga, la cantonada- en reafirmen en la idea que, al meu poble, no es treballa amb dignitat i amb justícia perquè les majories i les minories puguin accedir també a la democràcia i aprenguin a manejar-la (no manipular-la), ELLS.

Hem arribat a tal punt de desconexió de la gent amb les decisions i amb la tasca diària dels ajuntaments, que sembla que la democràcia ens ve del cel, mediatitzada per un llarg calvari de partits polítics i poders terrenals. La democràcia, fins ara, l'hem associada a les potadetes i al recurs econòmic-administratiu. I la verdadera democràcia comença a ca nostra; si volèm llocs de feina, si volèm treballar pel progrés humà de la comunitat, si volèm defensar el nostre patrimoni cultural, tenim un lloc on reclamar per tal que obri les portes de pinte en ample a la democràcia dels fets: L'AJUNTAMENT.

Les mocions de censura entre copeta i copeta d'herbes o el run-run dels xafarders, demòcrates estafats i frustats, són el símptoma d'un descrèdit de la democràcia del quals únics culpables són els "dinero-crates" que juguen a la política, a la seva política. De la paràlisi en la participació democràtica hem de responsabilitzar-ne l'egoisme, l'ambició i la insolidaritat de la colla de servidors i secretaris constituents d'un rossegall massa llarg per tan jove nàvia com és la nostra democràcia.

Al meu poble, senyors, arribà un dia la democràcia, i allà, a l'"Ajuntament", podeu trobar-la, arxivada.

Vicenç Sastre i Arram.

EDITORIAL

I^a FIRA DEL FANG A CA NOSTRA

Bé ha anat la fira del fang! I l'Ajuntament està d'enhonorabona. Ja era hora que el nom de Marratxí sortís a la premsa per una rao lloable i positiva, en comptes de fer-ho per pedaços bruts.

La iniciativa, el desenvolupament i els fruits han sorgit de l'entusiasme d'un grup de persones que han valorat el fet cultural molt per damunt les tendències polítiques i els manejos partidistes.

La regiduria de cultura ha marcat una fita dins la natural indiferència social i política del nostre poble. Creim que ha estat l'aconteixement cultural més important-tal vegada l'únic- que ha tengut lloc en el nostre Terme. I ja era ben hora.

Dos suggeriments per a la propera edició; Més temps i major promoció difusora. Els quatre dies inicials han resultat, evidentment, curts. I hi ha hagut molta gent interessada que s'ha quedat sens poder-ho fruir.

Aixímateix hi ha hagut gent que ho ha sabut tard. En la part informativa varen badar fins la darre ra setmana. I aquí sí que hi podem dir la nostra, ja que ens havíem oferit a servir d'enllaç amb la Premsa Forana. Aquesta, com tants d'altres pics, ha estat marginada i el nostre oferiment deixat de banda. Per ventura això no succeiria si l'Ajuntament de Marratxí es decidís a crear un gabinet de premsa (o similar). Potser en tornar-hi ja hi sigui.

La qüestió, ara, és no dormir-se en la glòria i seguir el camí començat. Que aquesta fira no resulti un cas aïllat sinó que formi part d'un context d'activitats i realitzacions que serveixin d'exemple i de guia per a tots. És el nostre desig.

La Redacció

La Redacció Informa...

FELICITACIONS.

Hem rebut les de la Federació de Corals del Secretari General de la Federació Socialista Balear, del president del Consell Insular i del president del Parlament Balear. És obvi que hi manca la de l'Ajuntament de Marratxí. O no hi han pensat o se deu haver perduda.

MEMORIA MUNICIPAL.

Encara que s'hagi editat, tampoc no l'hem rebuda. Si és com la de l'any passat, la podem esperar d'asseguts: no arribarà.

EL 15 CADA MES ES TANCA EL TERMINI DE RECEPCIÓ D'ORIGINALS. ELS ARTICLES PUBLICATS A PORTULA, EXPRESSEN, UNICAMENT, L'OPINIÓ DE LLURS AUTORS.

- 3 -

Per què no
en la
NOSTRA
llengua
?

ALCALDIA DE MARRATXI

OBJETO DE LA SESION

Debiendo **AYUNTAMIENTO PLEN.**

celebrar

Ver dorso

sesión ordinaria, en el Salón Capitular de estas Casas Consistoriales, el día 7 de DICIEMBRE/84 y hora de las 20^{h.}, al objeto de tratar de las cuestiones que al margen se expresan, se le cita en forma reglamentaria a los fines de que concurre a la sesión y en caso de no poder asistir o la misma se excuse debidamente, cual corresponde, ante esta Alcaldía.

Marratxí, a 2 de diciembre de 1984.

EL ALCALDE

Recibí el duplicado.

Sr. D. GUILLERMO VIDAL BIBILONI.- ALCALDE

(R) El Ayuntamiento plano a la Contaduría municipal paracepta.

L'Ajuntament és "el Ayuntamiento" el batle és "el alcalde", el ... però, bono, i on som? Marratxí, senyors, encara, és de Mallorca, per molt que alguns no ho tenguin clar.

BEN FET!

El Batle President

de l'Ajuntament de Marratxí

S A L U D A

Al Senyor

és complau en agrair-li la seva valuosa col·laboració en la carrossa de La Besta-1984, de Marratxí, així com a convidar-lo al sopar que tindrà lloc el proper dia 8 de desembre, a les 21'30 hores, al Restaurant "Las Cañas" situat a la vora de la carretera de Manacor

GUILLERMO VIDAL BIBILONI.

aprofita l'avinantesa per a expressar-li el bastinoni de la seva consideració personal més distinguida.

Marratxí, 4 de Diciembre de 1984

Una de freda i una de calenta. Però aquesta és IM POR TANT. Segurament es tracta del primer escrit sorgit íntegrament en català del nostre Ajuntament. Que sigui d'enhonorabona!

4 de FRESQUES

L'AJUNTAMENT HA CELEBRAT DOS PLENS AQUEST MES.

Aquest passat mes de Desembre, l'Ajuntament de Marratxí, ha celebrat dos plenaris, un extraordinari i l'altre ordinari.

El ple ordinari, tengué lloc el dia 7 de Desembre i constava de 15 punts, els quals com és habitual foren aprovats tots, d'aquest ple podem destacar l'aprovació de la compra d'una escala automàtica per al servei de l'enllumenat públic, així com d'un camió per instal·lar-hi l'escala damunt.

Quant al ple extraordinari, només constava de 10 punts i es va celebrar el dia 21 de Desembre i a igual que l'altre foren aprovats tots els punts.

PREMIS A FUNCIONARIS.

S'acordà donar els premis anuals als funcionaris de l'Ajuntament Pedro Ferriol i Josep Pou, el premi de la policia Municipal quedà desert.

ADJUDICADES LES OBRES DEL POLIESPORTIU DE CA'N RUBIOL

A aquest ple extraordinari s'adjudicaren les obres del poliesportiu de Ca'n Rubiol a l'empresa Construccions Llull Sastre, S.A., el pressupost d'aquest poliesportiu puja a 11.000.000,-- ₧.

Aquest són el dos punts destacables del ple extraordinari.

NOU-CENTES MIL PESSETES PER LA CASA DE CULTURA.

El C.I.M. ha donat a l'Ajuntament una subvenció de nou-centes mil pessetes, per poder habilitar la CASA DE CULTURA, de PÒRTOL, aquesta Casa de Cultura, se té la intenció de fer-la a l'actual local del cine de Pòrtol.

MES SUBVENCIONS.

A més de la subvenció per la Casa de Cultura, el C.I.M. ha donat dues subvencions de 125.000,-- ₧ a cada un dels centres escolars públics, aquestes subvencions són en material esportiu.

ASSEMBLEA DE L'A.P.A.

L'Associació de pares d'alumnes del col·legi Costa i Llobera va celebrar la seva assemblea anual on es donà a conèixer la memòria del curs 83-84, aquest es tanca amb un superàvit de 34.515,-- ₧ que es desglosen així:

Saldo a l'inici del curs 32.893,--

Recaptació quotes 138.100,--

Recaptació tómbola fi de curs 32.000,--

Total ingressos 202.993,-- ₧, mentres que les despeses han pujat la quantitat de 168.478,-- ₧, lo que dona la diferència de 34.515,-- ₧.

NOVA IL·LUMINARIA A PÒRTOL.

En dates passades es varen posar uns nous llums en el carrer principi de Pòrtol, cosa que ha amillorat la visibilitat durant la nit de l'esmentat carrer

ELECCIONS EN EL COL·LEGI "COSTA i LLOBERA".

El proper dia 10 de Gener és celebraran eleccions pel Consell de Direcció i per la Junta Econòmica, les candidatures es poden presentar fins el dia 8 del mateix mes de Gener.

NOU MUNICIPAL.

En dates passades, és celebraren els exàmens per cobrir la plaça de policia municipal. Aquestes proves, que constaven de distints exercicis, tant d'educació física i proves de cultura general, foren guanyades per ARTUR SUAU, que durant el mesos d'estiu ja va esser policia de Marratxí contractat i ara té la plaça en propietat.

PLANTA DESALINITZADORA A MARRATXÍ.

Del D.M., hem llegit que pert part d'EMAYA i GESA s'ha firmat un conveni per la possible instal·lació d'una planta desalinitzadora a Marratxí, aquesta planta s'instal·laria en el Pont d'Inca també cap la possibilitat que hi col·labori l'I.N.I., la inversió prevista és d'uns 10.000.000,-- ₧.

De dur-se a terme aquesta obra, vendrà a demostrar que Marratxí poc a poc s'està convertint en un municipi servei de Palma.

PROMTA SOLUCIO EN EL PAS A NIVELL DEL PONT D'INCA.

El pas a nivell de l'estació del Pont d'Inca, el qual representa un perill pel vianants, els quals han de davallar de la voravia, quan les barreres estan aixecades, degut al contrapès i al disc de pas a nivell que hi ha instal·lat damunt la voravia, amb el consegüent perill degut al tràfic. Aquest perill tendrà prompta solució segons mos va manifestar un membre de l'Associació de veïnats del Pont d'Inca.

En una entrevista que mantengueren membres de l'associació i un representant de FEVE, aquest va manifestar que es posarien unes barreres automàtiques i ademés també es posarien unes altres barreres en el carrer "Harinera" per la qual cosa milloraria la seguretat al voltant del tren.

SA CABANA TENDRA DIMONI.

Per les festes de Sant Sebastià, els veïnats de Sa Cabana, faran la presentació del "Dimoni de Sa Cabana", aquest acte tendrà lloc a la plaça gran on hi haurà foguerons i menjua gratuïta per tothom.

CONCERT A SANT MARCAL.

Diumenge, 13 de Gener, a les 19,00 la coral ES TALLER, oferirà obres d'Orlando de Lasso, Hasler Dowland i altres.

PUJA L'AIGUA.

Durant la moció que va fer el batle, mos assabentàrem que la Conselleria d'Indústria ja ha donat el seu vist i plau, a l'estudi que el mes d'Abril va fer que l'Ajuntament amb els únics vots favorables d'UM, determinàs que l'aigua pujàs un 39,6%, per lo tant ja ho sabeu prest l'aigua pujarà.

m.bosch

ESPORTS ESPORTS

En allò que és en el referit a Basquet, el C.D. Pla de Na Tesa té una excel·lent actuació en el que va de campionat: deu partits jugats, vuit de guanyats i dos de perduts. Es d'admirar aquest club que, sense una directiva (son ells mateixos), estan donant la sorpresa a tothom. Són una pinya els jugadors, però vos vull donar els nom dels que el componen i són els següents: Tolo Munar (entrenador-jugador), Sánchez, Cardona, Gelabert, Grande, Gibert, Serra, Femenias, De la Rosa, Aquest són els que defensen el C.D. Pla de Na Tesa.

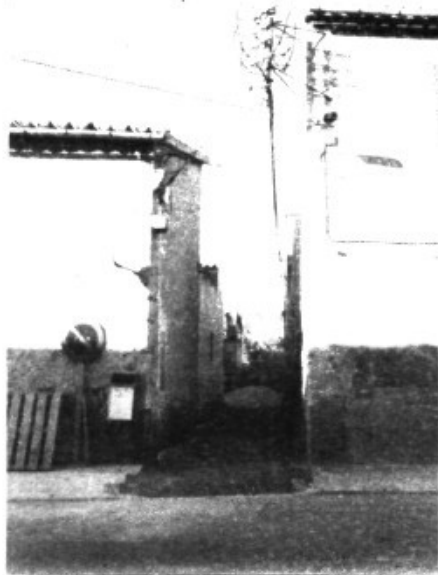
FUTBOL FUTBOL

Quant al futbol, la notícia més important és que el mes de Novembre va dimitir com entrenador de la U.D. Pla de Na Tesa el conegut per "Pepín". Els motius encara no els ens han donat, però esperam saber-los més endavant. El mencionat entrenador ha estat més de set anys al front de l'equip del Pla de Na Tesa, actualment li cerquen un substitut; els nombres que sonen són els de Bernat Sans (ex-jugador del Mallorca) i d'altres jugadors reconeguts. El Pla de Na Tesa, es troba en el lloc 10e de la segona regional.

Quant al C.D. Marratxí hem d'assenyalar que enguany sembla que pot esser el seu any, ja que dels catorze partits, l'equip n'ha guanyat 10, empatat, tres i perdut un, precisament contra el líder Santa Ponça, el Marratxí ocupa el segon lloc, a dos punts del primer.

MIQUEL BOSCH i XISCO BARCELÓ

MOTS AVENGUTS

Veïnats vos vull avisar
que es carreró és molt estret
essent des mateix poblet
no vos heu de barallar
que lo més guapo que hi ha
quan un homo va a tombar
que s'altre el posi dret.
Així el Bon Jesu set
sempre vos estimarà
i es moment de badallar
de cap en el cel tot dret.

PAU FERRER

aquest poble nostro

Aquest poble nostro. Aquest municipi nostro, Aquesta Mallorca nostra, Aquesta joventut... aquesta joventut de Marratxí...

¿Què li passa a sa joventut, as jovent de Marratxí?

Aquest municipi és, baix es meu punt de vista, un poble mort, mort amb lletra majúscula. Sa joventut d'aquesta vila no està contenta amb es medi social que l'envolta; no se sent a gust ni còmoda amb aquesta societat que mos ha tocat viure ¿Que hi manca a Marratxí perque es jovent s'ho passi bé amb poques paraules?

Es café, es jocs, s'esport, es cinema, es teatre, sa música, etc..., no omplen s'esperit des subjecte ni omplen s'esperit des col·lectiu juvenil. Perquè a la vista està que sa majoria de joves i al·lotes no senten cap atractiu ni interès vers ses coses que de veritat culturitzen i formen intel·lectualment ses persones.

Es "passotisme" és una "boira" que ens envolta, disfressada de porro, malparlar, incultura i deixadesa davant tot allò que es pot presentar o oposar-se front a un jove que lluita i cerca un lloc, un espai de llibertat on exercitar-se i desenvolupar-se com a persona dins una societat com sa que ara mateix tenim tots nosaltres i a on mos ha tocat viure i morir

Enfrontar-se amb tots es problemes i contratemps, que creixen as dos costats des camí que hem de seguir trepitant si volem viure, es una tasca prou difícil. Moltes de vegades mos pega plorera quan veim que no podem aconseguir o no arribam a fer allò que ens agradaria disfrutar i viure intensament i de veres.

Lluitar per aconseguir una societat més vertadera, lluitar per unes satisfaccions personals i col·lectives autèntiques, que de veritat enriquesquin s'esperit de cada qual i en definitiva treballar per fer ses coses amb ses quals honestament un pot enriquir-se moralment, en favor d'una autèntica cultura particular i extensible as col·lectiu, a sa massa, és viure de veritat; això es lo més important per un jove, per una persona que vol sempre cercar respostes més enllà d'allò que veu.

Sa joventut de Marratxí necessita una injecció de moral, d'ambició, per seguir cercant nous camins de cap a sa superació personal en totes ses activitats que pugui realitzar.

Ja sabem tots que això no és un problema sols de Marratxí. Sa joventut ho passa malament per tots es racons del món, però intentar "passar" un poc d'aquesta societat tan malalta, tan podrida... sols intentar-ho ja val per demostrar que sa joventut no està endormissada o morta com jo la veig ara.

ANTONI CANYELLES i OLIVER.

DEFUNCIONS A PÒRTOL 1984

Francesc Canyelles Capó, 83 anys.
Maria Bonnin Palou, 73 anys.
Joan Ramis Canyelles, 73 anys.
Aina Ramis Salvà, 55 anys.
Francesca Garau Serra, 88 anys.
Marti Creus Barrera, 88 anys.
Pere-Antoni Palou Frau, 77 anys.
Maria Orell Vich, 20 anys.
Magdalena Garau Serra, 91 anys.
Jaume Amengual Gamundí, 83 anys.
Margalida Marcé Canals, 61 anys.

Margalida Canyelles Canyelles, 73 anys.
Bartomeu Bestard Oliver, 60 anys.
Rafael Ramis Bestard, 81 anys.
Antoni Ramis Ramis, 82 anys.
Margalida Garau Serra, 93 anys.
Antoni Canyelles Serra, 83 anys.
Bartomeu Amengual Serra, 79 anys.
Miquel Sastre Rigo, 45 anys.

MOTO-CROSS ALS CAÜLLS

Dia nou de desembre al circuit dels caü lls es celebrar un moto cross, puntuable per al campionat de Mallorca. Els corredors locals feren un bon paper, en Tofol Gomez quedà en quart lloc a la categoria de 125 c/c i en Toni Piza vuitè a la categoria de 250c/c

Mentres l'altre corredor local Jaume Creus degut als seus recents accidents no va poder córrer i feu entrega dels trofeus.

MIQUEL MUT.

GRUP DE TEATRE CUORBA DE MURO

Cucorba vol dir, segons el diccionari, "Joc de la gallina cega", i aquest fou el nom que decidiren adoptar els components d'un grup nou que neixia a Muro. La paraula els anava com anell al dit. Per una banda significava un joc infantil. tal com ells entenien la seva visió del teatre, a més era una paraula quasi perduda que així recobrava el seu sentit. i, finalment, la paraula era originària del seu propi poble.

La trajectòria dels components passaper tres etapes ben estructurades, Són les tres etapes del teatre a Mallorca; primerament, alguns dels seus components actuen a obres com "Mestre Lau es taconer", o "El milionari de Muro". Posteriorment, deixen de banda aquest teatre folklorista, passen a fer obres com "El rei Pepet", de Pere Capellà, o "Un baul groc per a Nofre Taylor", d'Alexandre Ballester, finalment decideixen agafar la línia del teatre infantil.

Des dels seus inicis a l'any 76 han muntat i representat a més de les esmentades, "En Joanet del Flaviol", "N'Espardenyeta i el Rei", si bé són poques obres, s'ha de considerar que cada una d'elles s'ha representat més de cinquanta vegades de forma intensiva, les seves fonts havien estat les rondalles mallorquines, a més d'altres obres que s'han muntat com "El dimoni cucarell", etc. etc. No tenim exactament més dades, per tant no podem dir-les i per dir mentides ja n'hi ha abastament. I PORTULA no és per dir mentides, sinó per informar com més bé sapiguem.

XISCO BARCELO

EL RETRAT A MALLORCA.

HA tingut lloc aquest passat mes de desembre a sa Llonja de Ciutat una interessant exposició "El retrat a Mallorca".

Ha consistit majoritàriament en una àmplia selecció dels retrats mallorquins del segle XVII al XIX. La majoria dels que formen part dels segles XVII XVIII són d'autor desconegut. Al llarg del segle XIX es pot identificar la labor de diversos artistes.

El més destacable d'aquesta exposició cau en què es pot mirar de dues formes diferents. Així, es pot veure les característiques dels pintors que hi havia a Mallorca en aquells segles o també com un fet històric i estudi de la societat i altres formes d'és ser de la gent d'aquell temps.

Es veuen gran quantitat de senyores plenes de les més cares joies, rosaris i símbols al·lusius a la mort. Així podem destacar gran quantitat de rellotges que marquen l'hora fatídica de la mort d'aquell personatge.

Trobaran gran varietat en els vestits dels retratats. Passant per fastuosos vestits llargs i compliats fins als típics pagesos mallorquins.

Els nins són també interessants. Pareix que són una constant en els retrats d'aquell temps "fent companyia" als majors dins el món de les teles, al costat dels grans i donant la mà dreta.

També hi són pintures dels militars importants de les Illes així com eclesiàstics que en aquell temps fóren gent important.

Es pot dir que aquesta exposició és un interessant viatge amb la imaginació a la Mallorca de fa uns segles.

GABRIEL ANGEL VICH i MARTORELL.

El record i l'obra de Madò Bet
des Siurells hi foren presents.

PRESENTACIÓ

(Extracte de la presentació del catàleg de la Fira)

Un caramull de terra roja; una gran fumarada que de nins ens feia tossir, quan hi passàvem per davant; les posts plenes de greixoneres, i aquells homes de roba vermellova que els migdies vèiem sortir del cafè, són els factors que ens recorden que estam a una terra d'artesans del fang, si bé pensàvem que, poc a poc, anaven desapareixent. Una vegada aficats dins el seu món, hem pogut comprovar, plens de satisfacció, que no era així, que encara hi ha gent jove, i d'una manera especial al nostre terme, que segueix de bon grat, amb aquesta tasca, recollint l'herència de tantes generacions.

La idea de realitzar la Primera Fira del Fang, va eixir del desig de saber quin era l'estat present de la ceràmica local, tant pel que fa referència a les formes com a la varietat i nombre de peces que avui es fabriquen. Després d'uns primers contactes i anàlisis sobre la matèria, hem anat experimentant gradualment, que les formes primàries quasi no han mudat si les comparam a les mostres existents als museus i col·leccions particulars, si bé algunes peces han deixat de fabricar-se i altres s'han acomodat a les necessitats domèstiques vigents. Es conserva, normalment, un primitivisme en les formes originals, amb un atractiu especial, encara que no s'ha alliberat de certes influències exteriors, tampoc no són massa i no sempre molt positives.

Per això, decidits a conèixer més i millor la ceràmica pròpia tant de Marratxí com la de la resta de Mallorca, i plenament conscients de les dificultats que aquesta tasca comportava, vàrem començar la visita a les diverses ollereries i gerrereries del nostre àmbit, notificant el nostre projecte, xerrant amb els amos o amb els encarregats, fent preguntes sobre les peces sorgides de la prodigiosa combinació entre les seves mans i la matèria prima que dona nom a la present Fira, analitzant-les una per una, per fotografiar-les posteriorment i fer-ne una selecció per tal de poder-vos presentar el conjunt que il·lustra el catàleg.

No podem acabar sens agrair la valuosa col·laboració de les persones i entitats, especialment ollers i gerrers, que ens han ajudat a fer possible la realització d'aquest projecte.

Biel Massot i Muntaner
Miquel Mut i Sureda
Bernadí Homar i Solivelles

Gràcies a la informació facilitada per Pere Serra "de Ses Rotes" podem oferir-vos aquest glosat fet per n'Antoni de Ca's Canonge ja fa més de trenta anys. Com podreu veure passa revista a les ollereries existents en aquella època, motiu pel qual es pot considerar com un document d'inestimable valor històric.

Es Seguins són es primers
que tenen enfora sa feina,
llavors ve devers Sa Penya
que l'amo pareix que frissa.
Mestre Pep de sa Botiga
no li han de fer un "tonteo".
Llavors ve en Joan Masseo
i no li poden contradir.
En Pere Antoni Bernadí
aquest pareix que va avant.
Llavors mestre Martí Sant
està damunt es Pujol,
just baix hi ha Ca'n Palou
que són es més valents del món.
I llavoneses Ca'n Pitxon
es pa de blat les engreixa.
Pegam devers Sa Travessa
que no hi ha gens de frissor.
I llavoneses Ca'n "Rigó"
n'hi ha un gran i un petit.
I llavors l'amo en Joan Vich
que pareix que no té fred.
I pegam a Ca'n Tiet
que l'amo mai frissa.
Pegam a Sa Roca Llisa
n'hi ha un millor des dos.
I en Francisco de Son Ros
les fa grans com una aufabi
I llavoneses ve en Pep Sabi
que fa qualche pet rabent
I pegam devers Ca'n Vent
que les fa de tonelada.
I s'acaba sa codolada
des barri de ca'ts ollers.

SIURELLS

(Guió de la xerrada feta pel "rondaller" Pere Morey i Servera, autor de Rondalles pels qui les saben totes, Rondalles per als qui els agrada la història i Les pedres que suren, dins l'àmbit de la Fira.)

"Oficio noble y bizarro entre todos el primero pues fué el hombre el primer cacharro y Dios el primer alfarero"

No, no vaig a fer aquesta xerrada en castellà, si no en la nostra llengua, però aquest "quartet" o rodoll expressa molt bé la importància del gerrer, el SECON ofici més vell del món. El primer ofici ja sabeu tots quin és, i qui ho sap, sobre tot, és el batle de Ciutat, a qui s'altre dia li cridà una "senyora": Ramonet, no'm deixis sense feina, fill meu.

L'invent de la ceràmica marca una fita a la història d'aquesta guarda de moneies pelades a la que en deim HUMANITAT, perquè coincidí amb la seva transformació de caçador-recolector a la de pages, cosa que féu possible la vida urbana, amb tots els seus avantatges, com és ara la literatura, la seguretat, l'ajuda mútua, l'administració, els batles i els regidors. Tot això succeí al final de la darrera glaciació, la de WÜRMIS, ara fa 10003 anys (Fà tres anys que ho vaig llegir a un llibre).

Però hem de xerrar de ceràmica, jo els he contat així a les meves filles la història de la primera guerra. (Nina amb febre, dona fa viatges al riu, amb aigua dins la boca, veu petjada d'elefant plena d'aigua, pasta fang i li dona forma).

Primer els orneigs es covien al sol: les primeres ciutats de Mesopotàmia, Ur, Babilònia, Mífnive, Uruk, es feien amb maons cuits al sol, mesclats amb palla, que així mateix duraven estona... fins el primer ruixat fort, supòs. Sort que allà no hi plou gaire.

I de fang degué ésser el primer testimoni d'amor d'un home per una dona (Venus paleolítiques: 15000 A.C.

I de fang eren les primeres cartes; coixinets amb inscripcions cuneiformes, (exemple) la primera novel·la Gilgamesh; els primers segells, fins i tot el primers sobres, les primeres lletres de canvi (Això ja no estic segur de que fos una bona cosa) que es giraven d'un temple a l'altre a Caldea, l'actual Iraq.

Però és el siurell el que més ens interessa avui; una representació d'una persona o cosa-mai d'un objecte inanimat- a la que l'usuari li dona vida, bufa dins ell, com Déu al primer siurellàs de la Història, Adam.

Diferents teories; un senyor tan seriós com és el canonge Baltasar Coll, potser qui més en sap de siurells a Mallorca, diu que el siulet és un símbol fàl·lic. Me sap greu dissentir, però no puc acceptar que els nostres avantpasats féssin aquestes grolleries, de posar-se signes fàl·lics dins la boca.

Altres hi veuen juguetes; "Tu siularàs!" va dir aquell. I Na Mui-mui, que avui m'ajudarà a mostrar-vos els siurells, em va fer una pregunta aborronadora quan li vaig regalar el primer siurell: "Mon pare, on se posa sa pila?".

Per a mi, emperò, el siurell és un ex-vot, la representació d'allò que es vol oferir als deus o que se'ls vol encomanar, amb el xiulet incorporat per atreure la seva atenció. El siurell és un testimoni de la pervivència d'imatges i símbols mediterranis antiquíssims de fa 3000 anys llargs; símbols cretencs, micènics, egipcis. I quan dic "símbols" no vull dir que Madò Bet, en el moment creador, demiürgic, quasi diví, d'agafar un pilot de fang, es digués; "Bé, ara faré un minotaure, i llavors un parell d'Anubis". No, ella repetia models vists fer als seus padrins, i aquests als seus i als seus... o potser més interessant encara; estava donant forma als mites presents dins l'inconscient col·lectiu mediterrani des de fa tres o quatre mil anys.

Vagem ara els exemples que he anat arreplegant d'ença que m'interessa aquest tema:

1.-DEUS EGIPCIS

1.1-2-3.- Bou APIS, déu de la fertilitat, o vaca Hathor, alimentadora de les ànimes. Els dos porten el sol entre les banyes, una característica que podem trobar no tan sols als siurells mallorquins si no fins i tot als andalusos.

1.6.- Anubis. Déu dels morts.

1.7.- Isis. Deessa mare, constant a totes les religions, relacionada amb la lluna (Diana, Tanit, Immaculades de Murillo).

2.-SÍMBOLS CLASSICS

2.1-3 Oferents.

2.4-6.- Barret frigi.

2.7.- Pegassus.

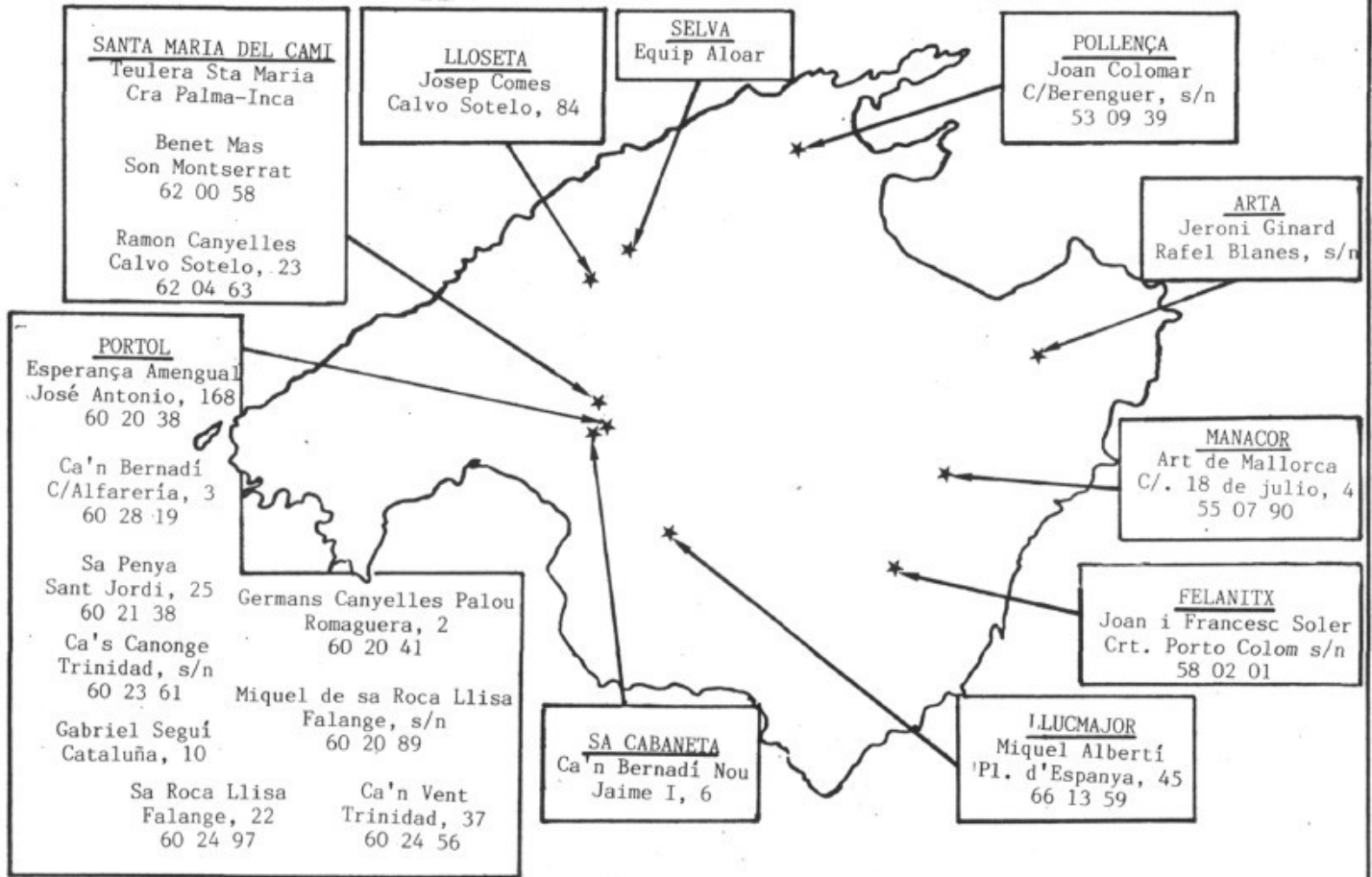
2.8.- Gall.

2.9.- Sirenes i tritons.

2.10.- Minotaure, fill de Pasifae, esposa de Minos. Un dels primers banyuts de la Història (dimoni. Símbol del brau-mascler. Cossiers.).

OLIGES PARTICIPANTS

-9-

3.-SURREALISTES.

Símbols de la fantasia poètica dels nostres gerrers, combinació d'altres mites, ponts impossibles, art naíf, no artesanía perquè no és funcional. Creativitat del poble anònim, testimoni valuósíssim de les darreres revinglades d'un folk-lore, la "saviesa del poble".

3.1.-Ca+cigne. Alegoria de l'amistat, idil·li a la platja?.

3.2.-Cignes. Harmonia simètrica, delicat erotisme

3.3.-Moix amb capell. Dalinià, o millor Walt-Dinseyà?.

3.4.- Girafa alada i banyuda. Quimera, ésser d'una mitologia privada?.

4.-EXOTICS

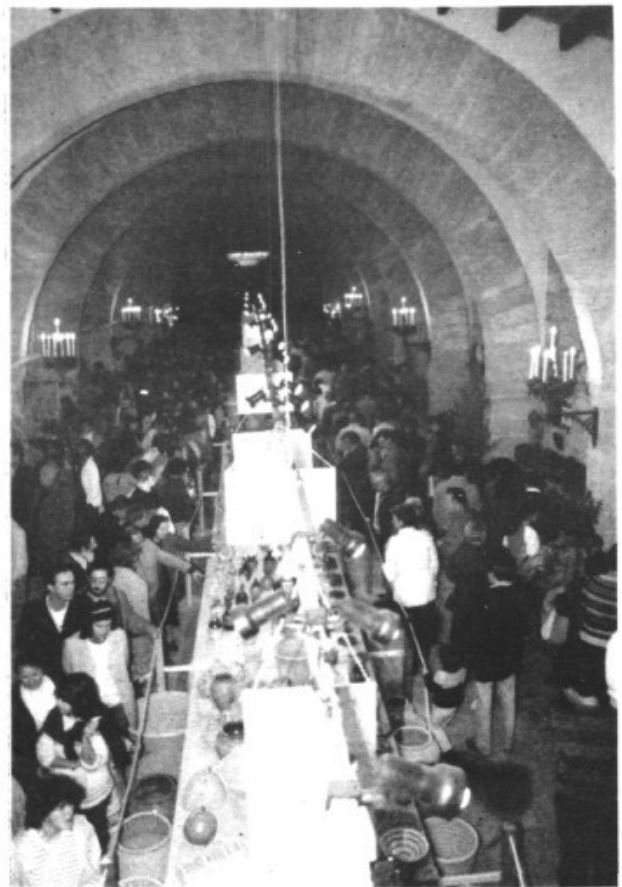
4.- Persa

4.2 L'home de Marrakesh

4.3 Colombians.

4.4 Russos.

Hipotesi final: El siurell fou introduït a les Balears pels mercaderes fenicis i grecs. (Vegeu la rondalla "Made in Liban", dins "Rondalles pels qui les saben totes, publicat per Editorial Moll).

SA
GLOSA

D' EN

PERE GIL

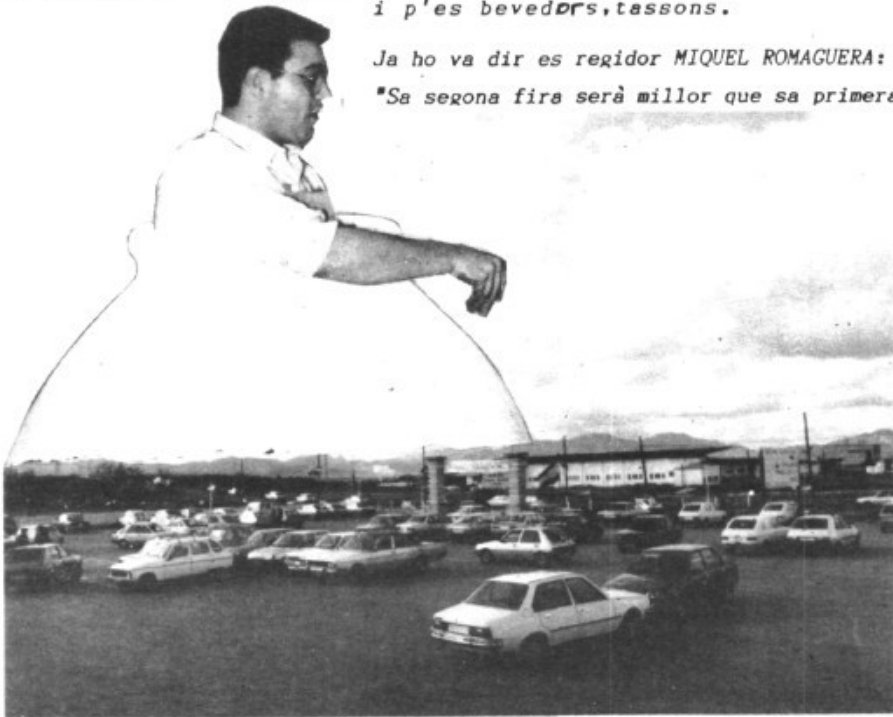
A sa PRIMERA FIRA D'ES FANG
hi va acudir tal gentada
que va esser perllongada.
(S'entrada era de franc !)

A ses bòvedes de "SES GERMANES"
d'es terme de Marratxí
es qui no hi va assistir
se'n va quedar amb ses ganés.

Siurells, plats i gerricons,
p'es forn de pa, rajoles,
p'ets estalviadors, guardioles,
i p'es bevedors, tassons.

Ja ho va dir es regidor MIQUEL ROMAGUERA:

"Sa segona fira serà millor que sa primera".

Obra Fina

(N'Antoni Frau va proporcionar aquesta rondaia que parla de l'antiga ceràmica mallorquina.)

(El Rei) passa orde que umplin d'obra fina sa barca d'en Miquelet, però ben plena, i que hi posin totes ses coses que per toca haver-hi per parar sa taula d'un rei i per deixar ben armada una casa reial. I es criats del rei-moro ja foren partits tragina qui tragina obra fina cap a sa barca d'en Miquelet; i allà, venguen covonades i més covonades de:

plats sopers,
plats petits, grossos i mit

jancers,
soperes,
palanganes,
fruiteres,
pitxers,
gots,
oueres,
cencerets
barquetes de setrieres
salers
pasteretes i fuies per olives,
tàperes i ravenets
salseres
xíqueres
sucreres
escudelles
confiteres
copinyes per gelat
gerros per flors
anells de torcaboques
ribellets de rebejar fruita
cavallets d'aguantar guinavetes
i demés carro-portal que es sol treure a una taula de rei, a on to volen que hi manqui un amen.

De "Ses tres flors", dins Rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó, tom X.

S'ha duit a terme la 1ª Fira del Fang a Marratxí amb un gran èxit.

En la realització de la ceràmica intervenen elements naturals; terra, aigua. Terra i aigua de Mallorca. Per tant és un fet mallorquí i com a tal es presenta en aquesta Fira. En principi podria parèixer que el que es pretèn és fer un gest de valoració de tot el purament nostre.

L'afluència ha estat massiva. Des de fa uns anys enrera s'ha posat de moda la ceràmica mallorquina. La gent es fa el seu xalet i compra els utensilis de fang per a donar un cert aire de nacionalisme. Un no sap si és "snobisme" o sentiments profunds.

Del dit fins ara cal assenyalar unes quantes idees: "elements naturals", "les coses nostres", "xalet". Tractant d'enllaçar tots aquests mots, un petit raonament ens pot donar una certa irracionalitat.

Alabam, donam a conèixer, compram una cosa que representa teòricament una estimació vers aquesta terra, però a la vegada la destruim, la trepijam.

La trepija el poder. Per què aquestes fires ambientades amb cançons mallorquines tractant de donar a entendre un sentiment nacionalista?. Jo aconsellaria als qui estan per damunt noltros que també facin una exposició "d'urbanitzacions" i de zones deixades a la degradació del nostre Terme, pentura també omplirien molt de paper i omplirien moltes parets.

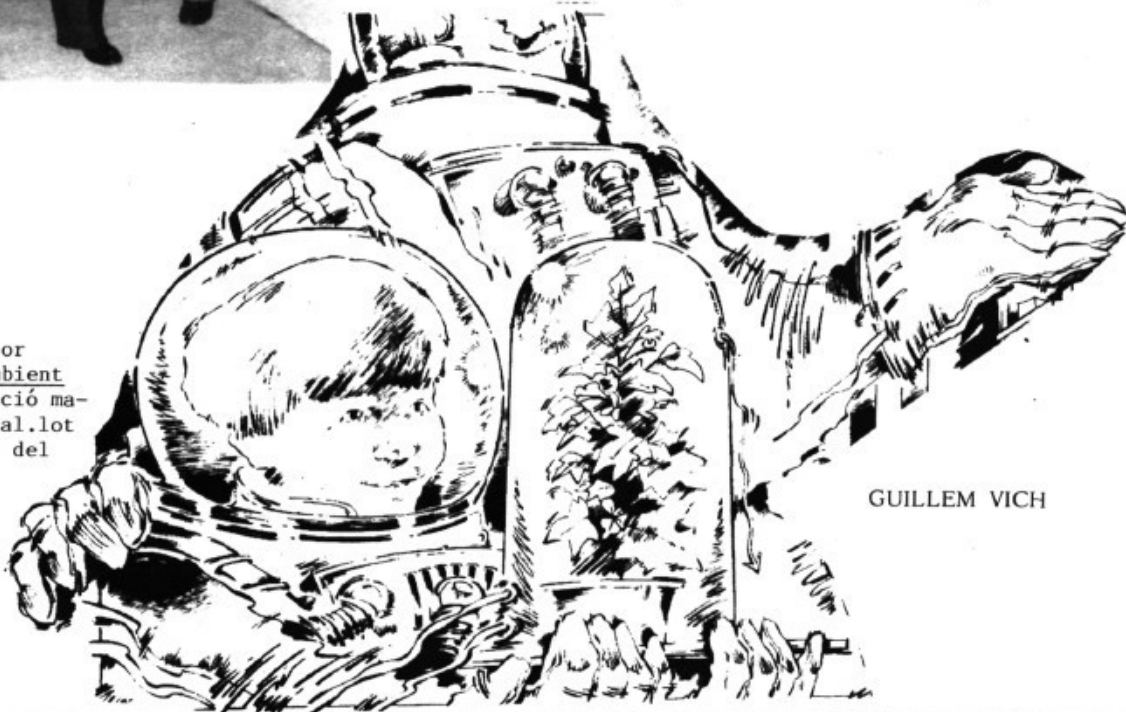
La trepijen molts dels qui la compren posant el capital per a destruir es país, tant pins, aplanant garrigues, aixecant xalets però posant-hi dedins vaixelles de terra perquè "esta bien, queda bien, está de moda".

Com a punt final voldria posar unes quantes retxes tretes d'un article de "El País" de 17 de novembre passat:

"El mantenimiento de los procesos ecológicos y los sistemas vitales esenciales (regeneración de los suelos reciclajes de las substancias nutritivas y purificación de las aguas) se hace más necesario por cuanto existen amenazas muy serias para los agricultores, los bosques y los sistemas de las costas y de los cuerpos de aguas continentales".

"Los bosques, que, además de suministrar madera, ejercen un efecto vital para los seres humanos-influencia en el clima y contribución al suministro de agua dulce-están siendo arrasados por la civilización tecnológica".

El senyor regidor de l'ex-medi ambient mostrant vegetació mallorquina a un allot durant una Fira del Futur.

GUILLEM VICH

Un grup d'amics que no s'han vist des de ses noces d'en Miquel i na Maria és reuneix per anar a sopar a fora. Quan discuteixem es lloc, s'hora, una veueta sabuda, convenientment salivada, gàstrica, reconcentrada, piula mig gall, mig canari, per a fer saber que lo que toca és una "poulette mignon" amb sa ceba sols regada de "Lucrecio Borgio I" de 20 anys i això sí, a 17 graus de temperatura, i servit amb cristalleries del Burundi, mapamundi gastronòmic, imperi de sa salseta (i no del Poble Sec), ciuroner de la sala, boquetes triades, pansa de França, ai Déu, és un sibarita!

"Por esa boca de sibarita
no admitas merluza frita".

Dos matrimonis cuinen amb ses seves sacramenta des mans un aguiat gens tenebrós, quasi "cutre", ordi nari, amb lo que tenen més a mà; però sort una altra veueta que ordena que qualcú vagi a comprar salsa "Bourgougnoise" de la "poi de la poi"; diu que és indispensable pes brou des pancuit, i que s'ha de regar amb vi de la Santa vinya du Coton d'Atzor, del mateix que glopejava sa Senyora Marquessa del Bony Arrut quan li havien de treure un queixal, ai Purfissi meta, és un altre sibarita!

"por sa boquita de piñón
no entra el bordo garrafón (bis, tris, etc)

Són és sibarites ses boques (entre altres coses) privilegiades, primsiules, bifes de tants d'orgasmes de llavi, de llengua que, més que papilles gustatives, hi tenen capçals d'una computadora que va enxufada a milions de gusts especialíssims, de qualitats, de "bocatas de cardinale", de "suprême science", i diuen els psiquiatres progressistes que els pobres duen una meura com un piano, una insatisfacció tan grossa d'ells mateixos (enyoren sa perfecció), que es dediquen a venerar una cosa tan profana, poc espiritual, quotidiana, com és es sentit des gust extremat, duit a lo màxim, quan tothom sap que "por la boca muere el pez". lo desastrós és que uns moren per massa, i altres per massa poc, com a Etiopia.

Sibarita ve de "Sibarío", que era una ciutat de l'antiga Magna Grècia on eren tan refinats, que els seus cavalls, en lloc de caminar com els altres, ballaven. I quan estigueren en guerra, l'enemic dugué musics, més que espases, i sa cavalleria es posà a ballar mentres es perdia la batalla. Hi ha refinaments que maten.

Els sibarites cultiven la perfecció abans d'és ser ells mínimament perfectes; venerel el seu gust, saben triar s'ha de dir tot; menjar baix és séu auspi ci és passar una nit amb els déus, però sabent que l'endemà arriba el dia, sa llum que, a cops de consciència, ens ha de mostrar la realitat d'un patiment, una imperfecció, una tristor a certs estòmacs tercermundistes, que, francament, lluny d'ésser aperitius, ens hauria de llevar un poc sa gana.

He dit.

RAFEL FERRER i SANCHE

CAP A UN NOU NACIONALISME ARTÍSTIC?

Des de fa un temps respiram un ambient que caldria analitzar. A ningú no li ha passat per alt l'aparició de nous cantants i grups de música popular, o bé l'èxit que darrerament han assolit els que ja hi eren. És clar que gent així n'hi hagut tota la vida, i que l'aparició d'uns quants més no significa gaire per ella mateixa. Però la qüestió no és aquesta; la qüestió és l'èxit popular que han tengut; el veritable èxit a nivell de carrer que fa que la gent compri els seus discos i vagi als seus recitals.

Aquesta preocupació per la cultura popular també és notable en altres factors; el desbordament de les agrupacions i escoles de dansa (basta veure l'Escola de Música i Danses de Mallorca), les gernacions que acompanyen les trobades populars, la preocupació pels oficis tradicionals (la Fira del Fang n'ha estat bon exemple), etc.

No hi ha manera de saber on comença l'efecte i on acaba la causa, però aquesta situació es deu en gran part a la difusió que n'han fet els mitjans de comunicació. Però no ens enganyem; aquets mitjans són els mateixos que posen en perill la cultura popular; l'amenaça major contra la nostra cultura és la internacionalització, l'estandarització d'uns sistemes que tanmateix no ens diuen res. L'exemple més clar és la situació de la poesia (amb excepcions, naturalment) en el moment actual; no pot ésser bo el culte únic i sense reserves a les imatges, als jocs de llum. No és una poesia total; sembla un conjunt de guions per a còmics.

Davant de tot això, l'única sortida és potenciar la cultura pròpia; "una nació sense cultura pròpia és una nació pobra, desheretada, eixorca" digé A. Rovira i Virgili, i és ver, nosaltres n'hem vist exemples i quasi-exemples.

Però la cultura popular no resta closa en ella mateixa; tard o d'hora acaba per nodrir les inspiracions dels artistes individuals que demostren la raó d'Alcover en dir que "no tenen aquí les penyes el mateix color, ni els pins la mateixa harmonia, ni les fruites el mateix sabor, ni la societat el mateix aire que a una altra banda".

En el cas actual ja hem vist els primers intents tímids; Pere Morey, sense entrar en matisos de qualitat, comença a ser conegut ara per la massa; M. López i Crespi ens presenta una narració en forma de rondalla; "En Pere-Cerca-Sa-Llibertat" etc.

Però aquest nou nacionalisme artístic que ja està trucant a la porta té un rerafons perillós; si no sabem avançar amb el temps i posar al dia temes i formes, acabarem dins un nou Romanticisme que ens inflarà d'una nostàlgia que només és vàlida per a fer-nos recular cap als tòpics folklòrics, cap a la reducció sistemàtica dels marges de la creativitat.

COLAU DOLS.

Perdre: també és positiu, és punt de referència per a reconfirmar la punteria.

Les gavines, mai molesten

No limitem, no dogmatitzem

Xim d'aixa

A partir de la Música

Es aquesta una nova secció que avui comença. Està realitzada seguint el model "entrevista" clàssica i els seus personatges seran els nostres polítics. Com el mateix títol recolleix, es parlarà de Música i serà una contribució a l'any europeu que encetem. Quedi clar que l'entrevista no vol ser en cap moment política, encara que és inevitable que hi surtin temes relacionats.

SOTA EL SIGNO DE VIVALDI

(SR. FRANCESC GILET, CONSELLER DE CULTURA)

Quan a través de la Secretaria General Tècnica de la Conselleria de Cultura vaig consultar sobre els gusts musicals del sr. Gilet, la resposta no es feu esperar: Vivaldi. Decididament Vivaldi, sempre Vivaldi.

Per què Vivaldi, sr. Gilet?

Vivaldi és per a mi un dels grans compositors de la història de la Música. Entenc que porta una gran espiritualitat. És, per tant, un compositor que m'acosta molt a la Música. Visc l'Art pels sentits. No som cap tècnic; i Vivaldi em toca el cor.

L'entrevista es realitza ran de mar, a una casa que el conseller té a la costa de la Ràpita. El temps atmosfèric d'aquest horabaixa de tardor permet una conversa a l'aire lliure.

No deixa, el polític, de repetir que no és un especialista, només un bon afeccionat: "el càrrec m'ha fet acostar més a les manifestacions artístiques. M'estic referint a l'assistència a concerts i espectacles d'altres tipus. I de veritat que de cada vegada més em sent motivat".

Però aquest interès no pot improvisar-se...

Naturalment. Diríem que la meua inquietud estava covant. Mon pare em cantava sarsuela quan jo era petit. Ell era un cantaire de la Capella Clàssica de D. Joan Mre Thomàs. Per cert que record que de molt petit vaig anar a un concert de Nadal a la capella del Consulat; i ara cada vegada que hi assistesc per a un acte oficial encara record aquella audició. Vull dir amb tot això que de sempre he sentit un interès vers la Música.

Quan escoltau Música?

Sempre que puc. Aprofit moltes vegades tenir-la de fons mentre treball. Ja quan estudiava de misser tenia sempre la ràdio encesa. Normalment Ràdio Nacional.

Quin tipus de Música escoltau ara?

Qualsevol Música que acompanyi em va bé. Tota la que no sigui estrident. No em costa passar de Rachmaninov als Beatles, per posar un exemple.

Quin lloc ocupa la Música dins la vostra escala de valors?

Un bon lloc, diria que un lloc privilegiat. De fet les meves afeccions són la Música i la lectura, per aquest ordre.

El vent, que comença, ens acompanya. El seu soroll, quasi imperceptible apareixerà més tard, com a fons de l'enregistrament de la conversa.

Parlem del moviment musical mallorquí. És Mallorca un poble de Música viva?

Mallorca viu molt intensament la Música en tots els sentits. He pogut comprovar-ho des del meu càrrec. Hi ha un accelerament de tot el desenvolupament cultural a Mallorca. Crec que era un compositor hongarès qui afirmava que els pobles caminen al compàs de la seva Música. En aquest sentit, el poble de Mallorca camina de pressa. Basta mirar el Fet Coral, aquí és molt important.

De quina manera ha d'intervenir l'Estat en una manifestació musical?

Pot fer-ho de dues maneres: creant una estructura quan no hi ha iniciativa privada i recolzar-la quan aquesta apareix. En cap manera s'ha d'establir una competència entre organismes públics i privats.

Desiara passen nins jugant o passejant. També, quan passa un cotxe, un ca lladro en defensa de la seva gelosa intimitat. Són els signes que demostren un allunyament de la gran ciutat.

Uneix la Música als pobles?

Evidentment. Si la Música expressa una Cultura d'un poble, quan es trasllada és un llaç d'unió. És com un missatge.

Es elitista la Música?

Si entenem per elitista, minoritària, tal volta hi ha tipus de Música elitista.

Arriba a tothom?

La ràdio ha fet possible que la Música arribi a totes les cases. Avui s'escolta molta Música gràcies a la ràdio.

Es cara la Música?

(Rient) Intent qui sia barata.

Creis que la classe política es preocupa realment del fet musical?

Crec sincerament que sí. Encara que no vull convertir aquesta conversa en política diré que l'activitat dels darrers mesos demostra un interès del govern autònom vers el fet musical.

Eren recents, en el moment de fer l'entrevista, els esdeveniments musicals que la Conselleria de Cultura organitzà a l'Auditori. Era el cas de l'estrena del Requiem d'Antoni Torrandell per l'Orquestra Nacional.

Com valorau aquesta estrena?

Amb tota modestia (ja que no he estat l'únic responsable) he de dir que em sent summament satisfet per haver col·laborat en el seu estrenament. Hem d'anar facilitant el camí perquè obres tan importants surtin al carrer. De fet tenim alguns projectes en aquest sentit.

Sí?

En efecte. Projectes que tenen com a protagonista a Antoni Matheu, recentment desaparegut.

Música i educació...

La Música ajuda a l'educació. Es pot educar per i amb la Música. Aquesta ha d'entrar dins les escoles.

Any europeu de la Música...

Es un perill no fer-ho a consciència. S'han d'alternar els actes importants (concerts i manifestacions de primer ordre) i els més quotidians (concerts per a escolars, divulgatius). Només així podem dir que hem treballat correctament.

I el Conservatori?

Es una preocupació per a la Conselleria. El Conservatori ha tengut un creixement massa gran en poc temps. Així que ni el professorat té les condicions necessàries ni les instal·lacions són bones.

Podem dir que el Conservatori va a lloguer?

(Riu) Bé, en certa manera sí. Les dependències són del Consell de Mallorca (que ens les deixa) i estic segur que sí, en un moment donat, començarem conversacions al respecte, arribarem a un acord.

Subvencionaria la seva Conselleria un projecte editorial seriós sobre el Fet Musical a Mallorca?

En principi, sí. Tot és subvencionable, sempre que sia justificable.

Està la Conselleria de Cultura ben assessorada musicalment?

Crec que sí. Encara és l'hora que se'ns critiqui la nostra activitat musical: potenciam la nostra Música, subvencionam les nostres corals, patrocinem esdeveniments tan importants com els Encontres de compositors o la Setmana d'òpera de Maó... i a més portam espectacles de prestigi.

Anem a acabar. Recorda un concert?

Sí, el darrer.

Un disc...

Les quatre estacions

Vivaldi?

Sempre Vivaldi. Gràcies.

Pere Estelrich i Massutí.—

2) La primera deixà de funcionar fins que els anys 1913-14 se reorganitzà, passant a regir-la el rector Mateu Rubí (de possible origen marratxiner) i el músic taujà Guillem Parets. Al cap d'uns anys s'aturà.

3) Durant la guerra del 36-39 va ser destinat a Santa Eugènia un militar conegut popularment com "es suboficial don Pedro", es tractava del brigada Pere Penya. Pregué el comandament del lloc i va fer reunir els músics i reorganitzar la banda. Tenia un taller de soldador i feu arreglar els vells instruments. Com que no sabia música, encarregà la direcció a Rafel Parets Santandreu, germa de l'anterior. La feina principal de la banda en aquella època era la de sortir a tocar quan les tropes franquistes guanyaven qualque acció. Aixímateix arribaren a anar a diversos pobles dels voltants. Un cop acabada la guerra i destinat el brigada a un altre lloc la banda es va dispersar definitivament.

Encara que els fessin anar amb la camisa de falangista n'hi ha haver quatre o cinc que s'hi oposaren i arribaren a no dur-la mai. El redoble provinent de la banda es seguí emprant fins fa poc a les crides de l'Ajuntament.

JOAN CANYELLES MASCARÓ.

Germà de l'amo n'Antoni "Sant", component de la Banda. Aprengué música durant la seva estada en el Corter i passà a Sòller com a professor, ensenyant piano a les al.lotes d'aquella localitat.

ELS XEREMIERES.

D'aquest art Santa Eugènia en té una bona tradició. Mirau l'esplet que en recorden d'un temps; mestre Antoni "Jaumet", L'amo en Biel "Barca", el sen Biel Wich, l'amo en Baltasar Miralles (pare i padri dels actuals), Antoni Miralles (germà de l'anterior). El sen Tona "Fideu" i son pare, el sen Bernat "Bernadí", Mateu Roig, el sen Toni Rigo.

Ja més recents, però ja morts. són; mestre -- Pep Munar "Palús" o "Francinet" (vivía a Santa Maria i tocava amb n'Andreu "Davít", coneixia un repertori de prop de cent peces. Morí el 1978 als 82 anys), en Miqueló (descendent de Pòrtol i casat a Santa Eugènia habitant de cas Gorrió a les Coves). Toni "Matxo" (vivía a Santa Maria del Camí), Miquel Cunill (vivía en el Vivero, sonava amb Baltasar Rigo, nét, al Molí des Comte i a Son Amar).

Els actual són; Baltasar Miralles "Rigo", que ha fet colla amb son pare, amb l'amo n'Antoni "de sa Torta", amb mestre Miqueló i amb sol fill. També ha construït fabiols. Ara ja no pot fer res. Baltasar Miralles "Rigo", fill de l'anterior, amb qui ha fet colla, així com amb Toni "Palou" i, actualment, amb en Sebastià Ferrer, de Pina.

Antoni Pou Miralles "Palou", "de Sa Torre" o "de s'Atalaia". Només toca el fabiol. Ha fet colla amb els "Rigo", amb l'amo n'Antoni Montserrat (de Pòrtol), amb "es ciutadanet" (de Santa Maria del Camí),

amb n'Andreu Comes "Davít" i, darrerament, amb l'amo n'Antoni "Mel". També construeix fabiols.

Antoni Bibiloni Coll "Mel" o "Carter", és el que fa més poc temps que toca principalment xeremies i se dedica tant a la seva construcció com a la de fabiols.

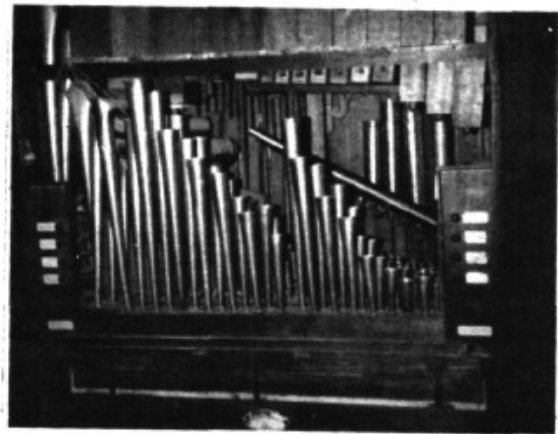
Pep "Matxo", viu a Sancelles i fa colla amb Sebastià Ferrer, de Pina.

EL PANORAMA ACTUAL

Podem encetar aquest apartat amb Salsa picante, un trio femení que d'ençà del seu èxit en el "Foro de Mallorca" ha duit els seus balls moderns per diferents pobles. Devers el 1982 va sorgir el Trio elèctric Taujà que encara funciona amb algunes actuacions esporàdiques. També compten amb un cantautor: en Joan Josep Ramis "Valero", autodidacte que es troba bé davant un públic, guitarra en mà. Fa 9 o 10 anys es dedicà a donar classes de guitarra i formà un grup, de poca durada, amb altres joves. Actualment les classes de solfeig corren a càrrec del rector, Nadal Tries. Apart d'aquest ensenyament també hi ha el de ball de bot, a través d'una Escola de dansa ubicada en el centre parroquial i amb actuacions esporàdiques. Antònia Isern "de Son Riera" és l'encarregada de pulsar l'orgue portuquí. Apart d'ella s'han d'esmentar altres músics: Guillem Parets, familiar dels anteriors, i Sebastià Arrom.

Punt final fent referència a dos estrangers afincats a Santa Eugènia: Pete J. Sinfield, compositor anglès que ha creat -i crea- la música de molts de grups d'actualitat, i Wangel, nord-americà, interpret especialment d'instruments de buf i creador del "Macedonia Show".

BIEL MASSOT I MUNTANER

FONTS

- F. Amengual, El arte del canto en Mallorca (1895)
- A(ndreu) B(estard) M(as) El que fue ecónomo D. Guillermo Parets, "Balears" (27-IX-72)
- B.O.O.M.(1874)
- Rafel Forteza Fitxes musicals, inèdit (Bibl.B.March)
- M. Antònia (Parets) Entrevista a xeremies i fobiers des poble, "Santa Eugènia" 5 (jul. 84)
- Goigs a la Puríssima Concepció..., "Santa Eugènia" nº 7 (octubre, 1984)
- Es Jai Jaumet Un bon xeremier: mestre Pep Munar "Francinet", "Coanegra" 18 (maig-juliol 1984)
- Quirino Fernández Capítulos de la provincia de la Corona de Aragón del siglo XVII, "Archivo Agustiniiano" vol.LXIII (diciembre, 1979)

Diverses informacions de premsa provinents de l'arxiu musical de Joan Parets, i material de font oral procedent d'entrevistes amb: Jaume Sastre, Joan J. Ramis "Valero", Bernat Parets i Santandreu "Garrit", Antoni Bibiloni i Coll "Mel", Baltasar Miralles "Rigo", Antoni Canyelles i Mascaró "Sant", Pete J. Sinfield, Nadal Tries i Joan Parets i Serra. A tots ells: moltes gràcies!

coses de música

ANY EUROPEU DE LA MUSICA.

El que tot just començam rep aquesta denominació pel fet de coincidir amb el tercer centenari del naixement del gran pare Joan Sebastià Bach, del gran George F. Händel i de D. Scarlatti. Des de les planes de PORTULA ens unirem a aquesta magna celebració mitjançant un espai mensual que s'afegirà al que ja ha encetat l'amic Pere Estelrich, al qual don la més efusiva benvinguda.

CONCERTS PERTOT ARREU.

Com a "Introducció" a aquest esdeveniment la Conselleria d'Educació i Cultura ha programat un esplet d'audicions que se duen a terme del mes passat ençà. El proper dia 13 en tenim un a Sant Marçal.

A la fi ha sortit l'esperada recopilació musical del padrí Josep Massot i Planes. Gràcies als auspicis de Sa Nostra i a les revisions del mestre Baltasar Bibiloní i de mon germà Josep. Ja era hora.

NOUS ENREGISTRAMENTS

Es tracta de l'edició sonora dels Encontres de compositors I i II (anys 1980 i 1981) duits a terme per la Unió de Músics. Contenen obres de Llorenç Balsach, Amadeu Marin, Llorenç Barber, Antoni Matheu, J. Lluís Berenguer i Enrique X. Macias, tots ells representatius de l'avantguardisme musical. Dos discs a tenir en compte.

B i e l .--

PUBLICACIONS REBUDES.

"Estudis Baleàrics". El número 14 d'aquesta revista publicada per l'Institut del mateix nom conté tota una sèrie d'articles de caire principalment històric.

"Palau Reial, l'Aquest és el primer número d'una revista que editarà trimestralment el Consell Insular de Mallorca. En aquest cas compta amb signatures de primer orde en el nostre àmbit, tocant temes d'actual interès.

Miró i Mallorca, obra de Pere A. Serra patrocinada pel Consell Insular. Tracta de la vida i de l'obra del conegut pintor català arrelat a la nostra, amb profusió d'imatges tant biogràfiques com pictòriques.

Ses gloses d'en Pere Gil, volum 3. Nou aplec del conegut poeta popular tractant diversos aspectes de l'actualitat mallorquina. Té un apartat dedicat a la "Primera trobada de glosadors de Pòrtol".

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

PORTULA
Informatiu Cultural
de Marratxí

S'Escola Vella (Pòrtol)
Número 34, Gener 85

COL.LABORADORS

Pau Ferrer.
G.A. Vich.
Bernardí Homar.
Pere Serra.
Pere Morey.
Pere Gil.
Antoni Frau.
Guillem Vich.
Colau Dols.
Pere Estelrich.
Antoni Vaquer.
Tomeu Llabrés.
Vicenç Sastre.
C.P.C. Costa i Llobera.
Carmè Gafarot.
Xisco Barceló.
Margalida Nadal.
Bernat Reyes.

CONSELL DE REDACCIÓ.

Assesorament.

Antoni Canyelles i Oliver.
Rafel Ferrer i Sanxo.
M.A. Lladó i Ribes.
Damià Quetgles.

Coordinació

Miquel Bosch i Auba.
Biel Massot i Muntaner.
Miquel Mut i Sureda.

Impres als tallers d'Apòstol y Civilizador
(Petra) D.L. PM 529/81.

CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA